

Asia: VN/35729/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sosiaalihoitolain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Muu

Lausunnonantajan lausunto

1 Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Osittain kyllä

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

Kouvolan kaupunki pitää sosiaalihoitolain uudistuksen tavoitteita palvelujen sujuvoittamisesta, varhaisen tuen vahvistamisesta ja kustannusten kasvun hillinnästä kannatettavina.

Uudistuksen vaikutukset kohdistuvat kuitenkin merkittävästi työllisyyden hoidon ja sosiaalihuollon rajapintaan, mikä edellyttää erityistä huomiota jatkovalmistelussa.

Kouvolan kaupunki ottaa kantaa lausunnossaan ehdotuksessa olevaan kuntouttavan työtoiminnan lopettamiseen ja sen jatkoon.

2 Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Osittain kyllä

Perustelut tiiviisti esityksen tavoitteista?

-

3 Lausuntopalaute luvusta 1, onko erityistä tukea tarvitsevaa asiakasta koskeva pykäläesitys 5 a § kannatettava?

-

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

-

4 Lausuntopalaute luvusta 2, onko erillinen hyvinvoinnin edistämistä koskeva 10 a § kannatettava?

-

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

-

5 Lausuntopalaute luvusta 3 - sosiaalityö ja sosiaaliohjaus: Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

-

Perustelut tiiviisti?

-

6 Lausuntopalaute luvusta 3 - lapsiperhepalvelu: Onko ehdotus uudesta lapsiperhepalvelusta ja siihen sisältyvästä taloudellisesta tuesta selkeä ja toteutettavissa oleva?

-

Perustelut tiiviisti?

-

7 Lausuntopalaute luvusta 3 - Onko ehdotus uudesta työkäisten toimintakyvyn ja osallisuuden tuen palvelusta selkeä ja toteutettavissa oleva?

Osittain ei

Perustelut tiiviisti?

Kuntouttava työtoiminta on keskeinen palvelu heikossa työmarkkina-asemassa oleville henkilöille. Se tukee työ- ja toimintakykyä, ehkäisee syrjäytymistä ja toimii usein ensivaiheena kohti työllistymistä tai koulutusta.

Kouvolan kaupunki katsoo, että mikäli kuntouttavan työtoiminnan roolia muutetaan, tulee huolehtia siitä, että:

- kaikkein heikoimmassa asemassa oleville säilyy matalan kynnyksen palvelu
- palvelukokonaisuudet tukevat aidosti etenemistä kohti työllisyyttä
- työllisyys- ja sosiaalipalvelut muodostavat saumattoman kokonaisuuden

Muussa tapauksessa on riski, että asiakkaiden palvelupolut katkeavat ja pitkäaikaistyöttömyys lisääntyy.

On siis aivan välttämätöntä, että korvaava työikäisten toimintakyvyn ja osallisuuden tuki (17 a §) toteutetaan aidosti kattavana, yksilöllisiin tarpeisiin perustuvana ja asiakaslähtöisenä kokonaisuutena.

Uudistuksen onnistumisen keskeinen edellytys on se, että palveluilla kyetään estämään asiakkaiden jääminen tuen ulkopuolelle siirtymävaiheessa ja sen jälkeen

8 Muu lausuntopalaute lukuun 3?

Työllisyyspalvelujen siirtyminen kunnille korostaa tarvetta vahvistaa yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Kuntouttava työtoiminta ja muut työkykyä tukevat palvelut edellyttävät monialaista yhteistyötä.

Kouvola korostaa, että lainsäädännössä tulee:

- selkeyttää vastuunjako kunnan ja hyvinvointialueen välillä
- vahvistaa velvoittavia yhteistyörakenteita
- turvata sujuva tiedonvaihto ja yhteiset asiakasprosessit

Ennaltaehkäisy ja asiakaslähtöisyys

Kunta on keskeisessä roolissa hyvinvoinnin ja työllisyyden edistämisessä. Uudistuksessa tulee varmistaa, että ennaltaehkäisevät palvelut ja yksilöllinen tuki muodostavat toimivia palvelukokonaisuuksia.

E erityisen tärkeää on turvata:

- riittävä ohjaus ja tuki palveluissa
- selkeät etenemispolut kohti työtä tai koulutusta
- heikoimmassa asemassa olevien asiakkaiden palvelujen jatkuvuus

Jotta asiakkaat eivät putoa eri toimijoiden väliin, työvoimaviranomaisten ja hyvinvointialueiden välisen yhteistyön tulee olla saumatonta ja selkeästi vastuunjaoltaan määriteltyä.

Samalla on tärkeää tunnistaa ja varmistaa jo olemassa olevan työpajatoiminnan rooli uudessa järjestelmässä. Työpajat ovat olleet keskeinen kuntouttavan työtoiminnan toteutusympäristö, ja niiden aseman tulee olla uudistuksessa selkeä, tunnustettu ja tarkoituksenmukaisesti hyödynnetty

9 Lausuntopalaute sosiaalihuollon toteuttamisen alkuvaiheessa: neuvonta ja ohjaus, vireilletulo ja sosiaalihuollon asiakkuus, yhteyden saaminen sosiaalihuoltoon ja tuen tarpeen arviointi (luvut 2 ja 4) Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

-

Perustelut tiiviisti?

-

10 Lausuntopalaute luvusta 4 – asiakassuunnitelma ja omatyöntekijä? Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

-

Perustelut tiiviisti?

-

11 Lausuntopalaute luvusta 4 - erityistä tukea tarvitsevan lapsen sosiaalityöntekijän asiakasmitoitus. Onko ehdotus selkeä ja toteutettavissa oleva?

-

Perustelut tiiviisti?

-

12 Muu lausuntopalaute lukuun 4?

-

13 Lausuntopalaute luvusta 5 - sosiaalityöntekijän erityiset tehtävät. Onko ehdotus selkeä ja toteutettavissa oleva?

-

Perustelut tiiviisti?

-

14 Lausuntopalaute luvusta 5 - sosiaalihuollosta vastaava viranhaltija. Onko ehdotus selkeä ja toteutettavissa oleva?

-

Perustelut tiiviisti?

-

15 Lausuntopalaute sosiaalihuollon asiakastietojen kirjaamisesta. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva?

-

Perustelut tiiviisti?

-

16 Lausuntopalaute asiakasmaksuihin ehdotetuista muutoksista?

-

17 Lausuntopalaute muista säädösmuutosehdotuksista?

-

18 Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten taloudellisista vaikutuksista?

Osittain ei

Perustelut tiiviisti?

Taloudelliset vaikutukset

Kouvolan kaupunki korostaa riskiä, että sosiaalihuollon muutokset voivat siirtää kustannuksia kunnille työllisyyspalvelujen kautta. Palvelujen heikentyminen voi lisätä pitkäaikaistyöttömyyttä ja sitä kautta kuntien rahoitusvastuuta.

Kuntavaikutukset tulee arvioida kattavasti ja varmistaa, ettei kustannusvastuu siirry kunnille ilman riittäviä resursseja.

Mikäli työikäisten toimintakyvyn ja osallisuuden tuella onnistutaan edistämään työllistymistä, uudistus voi tuottaa kunnille merkittäviä taloudellisia hyötyjä. Näitä ovat muun muassa työmarkkinatuen kuntaosuuden pieneneminen sekä paikallisen elinvoiman ja työllisyysasteen paraneminen.

Tämä potentiaali voi kuitenkin realisoitua vain, jos uudistukselle osoitetaan riittävät resurssit ja jos rahoitus- ja ohjausjärjestelmän kannustinvaikutukset on suunniteltu tarkoituksenmukaisesti. Nykyinen rahoitusmalli ei kaikilta osin kannusta ohjaamaan asiakkaita kuntouttavaan työtoimintaan tai vastaaviin palveluihin, vaan voi taloudellisista syistä johtuen jättää osan tuen tarpeessa olevista henkilöistä ilman heille tarkoituksenmukaista palvelua.

Lisäksi on kiinnitettävä huomiota siihen, miten uudistus toteutuu eri alueilla. Kansalaisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta on ongelmallista, jos palvelun saatavuus ja laatu määräytyvät pitkälti asuinpaikan mukaan. Vaikka sosiaalipalvelut tulee sovittaa paikallisiin tarpeisiin, on samalla perusteltua määritellä yhtenäisiä, valtakunnallisia laatukriteerejä. Tämä tukee sekä yhdenvertaisuutta että palveluiden systemaattista kehittämistä, kun tulokset ovat keskenään ainakin osin vertailukelpoisia.

Mikäli palvelun rahoitus jää riittämättömäksi tai valtion ohjaus on epäselvää, kuntien kyky tuottaa työikäisten tukea voi heikentyä merkittävästi. Tällä olisi suoria kielteisiä vaikutuksia pitkäaikaistyöttömyyden kehitykseen.

Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu heikentäisi kuntataloutta ja elinvoimaa usealla tavalla: työmarkkinatuen kuntaosuus ja toimeentulotukimenot voisivat kasvaa, samalla kun työllisyysasteen kehitys hidastuisi. Tämä heikentäisi kuntien edellytyksiä suoriutua lakisääteisistä tehtävistään. Tästä syystä Kouvolan kaupunki korostaa riittävän rahoituksen sekä selkeän ja oikeansuuntaisen kannustinjärjestelmän välttämättömyyttä uuden palvelujärjestelmän rakentamisessa ja sen pitkäjänteisessä kehittämisessä

19 Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten muista vaikutuksista ja yhteisvaikutuksista?

Osittain ei

Perustelut tiiviisti?

Esitykset jatkovalmisteluun

Kouvolan kaupunki esittää, että:

1. Kuntouttavan työtoiminnan korvaavat palvelut turvataan ja niiden vaikuttavuus varmistetaan
2. Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyörakenteet määritellään selkeästi
3. Työllisyys- ja sosiaalipalvelujen integraatiota vahvistetaan
4. Ennaltaehkäiseviin palveluihin osoitetaan riittävät resurssit
5. Kuntavaikutusten arviointia vahvistetaan

Yhteenveto

Kuntouttava työtoiminta ja sitä vastaavat palvelut ovat keskeinen osa toimivaa työllisyyden hoitoa. Uudistuksessa on varmistettava, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevien asiakkaiden palveluketjut säilyvät katkeamattomina ja tukevat siirtymistä kohti työllisyyttä.

Mikäli uudistus onnistuu korjaamaan nykyiseen kuntouttavaan työtoimintaan liittyviä haasteita, kuten koettua pakottavuutta tai sisällöllistä riittämättömyyttä, sillä on potentiaalia parantaa asiakkaiden asemaa. Uusi palvelukokonaisuus voi olla nykyistä joustavampi, yksilöllisempi ja kokonaisvaltaisempi, ja siten vastata paremmin työikäisten moninaisiin tuen tarpeisiin.

Lindström Jari
Kouvolan kaupunki/työllisyys- ja yrityspalvelut